

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Vefsn kommune – Granmoen skole

27.01.2015

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Vefsn kommune – Granmoen skole	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag.....	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	8
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	10
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	10
4.1 Rettslige krav	10
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	11
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	12
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	13
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	14
5.1 Rettslige krav	14
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	14
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	15
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	15
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	16
6.1 Rettslige krav	16
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	16
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	17
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	17
7. Frist for retting av lovbrudd	17
8. Kommunens frist til å rette	19
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	20

Sammendrag

Tema og formål

Fylkesmannen gjennomfører i perioden 2014 – 2017 felles nasjonalt tilsyn med temaet *Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen*. Tilsynet er delt inn i fire undertema: *skolens arbeid med opplæringen i fag, individuell undervisningsvurdering i fag, spesialundervisning og særskilt språkopplæring*. Fylkesmannen foretar nå tilsyn over dette tema med Vefsn kommune, der Granmoen skole er valgt ut for stedlig tilsyn.

Det overordnede målet for tilsynet er å bidra til at alle elever i grunnsopplæringen får et godt utbytte av den opplæringen som tilbys. Formålet med tilsynet er å sjekke om skolen følger opplæringsloven med forskrifter, og å bidra til bedre regelforståelse og regeletterlevelse i kommuner og skoler.

Gjennomføring

Det ble gjennomført veiledning for skoleeier og skoleledere i Vefsn kommune i april 2014, hvor det ble informert nærmere om tema og bakgrunn for tilsynet. I tillegg ble veiledningsmateriell og egenvurderingsskjema utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, presentert.

Etter varsel om tilsyn av 28.05.14, har skolen sendt inn egenvurderingsskjema med understøttende dokumentasjon for skoleledelsen, for lærere som underviser i matematikk på mellom- og ungdomstrinnet, og for lærere som underviser i samfunnsfag og kroppsøving på mellomtrinnet. Den 24.09.14 ble det gjennomført stedlig tilsyn ved Granmoen skole hvor rektor og utvalgte lærere ble intervjuet. I forkant gjennomførte skolen en digital spørreundersøkelse for elevgrupper ved skolen. Fylkesmannen har nå vurdert dokumentasjon, og har gransket skriftlige og muntlige opplysninger.

Avdekkede lovbrudd

Oppfyllelse av elevenes rett til et godt utbytte av opplæringen skjer på skolen. Det er skoleledelsen og de ansatte som i det daglige må arbeide for at elevene skal få et godt utbytte av opplæringen. Kommunen som skoleeier er likevel øverste ansvarlige for at pliktene i opplæringsloven blir oppfylt. Skoleeier må ha et forsvarlig system for å sikre at kravene i opplæringsloven og tilhørende forskrifter blir oppfylt. Kommunen er derfor adressat for eventuelle pålegg om retting i samsvar med opplæringslovens § 14-11 tredje ledd.

Fylkesmannen har avdekket forhold som tilsier at praksis må endres.

Status på rapporten og veien videre

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er 30.04.15. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Nordland vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

1. Innledning

Fylkesmannen 28.05.14 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen ved Granmoen skole i Vefsn kommune.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-2017 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er 30.04.15. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Nordland vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Vefsn kommune – Granmoen skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap.10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighe¹stilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/Tilsyn/Rettleiingsmaterie¹ll-for-felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/>

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Vefsn kommune ble åpnet gjennom brev av 28.05.14. Kommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c. Ved Granmoen skole ble følgende fag valgt ut for tilsyn: matematikk på 5.-7. og 8.-10.årstrinn, samt kroppsøving og samfunnsfag på 5.-7.årstrinn.

Skolens egenvurderinger med understøttende dokumentasjon ble oversendt Fylkesmannen innen fristen. Fylkesmannens stedlige tilsyn ble gjennomført på Granmoen skole den 24.09.14 med åpningsmøte i forkant av intervjuer. I tillegg er det gjennomført spørreundersøkelse med elevgrupper.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg side 20-21.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring, hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, og hva som er grunnlaget for denne vurderingen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i

læreplanene for fagene. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer en prestasjon. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Kravet til at dette skal være kjent, innebærer noe mer enn at informasjonen er tilgjengelig for elevene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. Opplæringsloven § 5-5 hjemler at en elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal da fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). I slike tilfeller må skolen sikre at elevens opplæring dekker de individuelle målene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/kommunen gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtak om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når den avviker fra LK06, og skolen må ha en implementert rutine som sikrer at tilbudet om spesialundervisning ses i sammenheng med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den

ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en skriftlig fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Granmoen skole bruker halvårs- og årsplaner for fag, arbeidsplaner for den enkelte klasse/gruppe over ei eller to uker, samt en interkommunalt utarbeidet lokal læreplan i matematikk. I tillegg har enkelte elever ved skolen en individuell opplæringsplan, IOP.

Skolen har dokumentert sine utviklingsområder og arbeidsoppgaver for høsten 2014 i *Møteplan for utviklingsarbeid og Aktivitetsplan*. Der framgår det at det lokale læreplanarbeidet har vært tema i skolens plangruppe, og rektor sier at de har en god plan for arbeidet. I tilsynet blir to år antydnet som et tidsspenn for å bli ferdig med lokale læreplaner i alle fag ved skolen.

Skolen har egen mal for lokale fagplaner og mal for halvårs-/årsplaner, som tar utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets maler. Malen for lokale fagplaner gir uttrykk for hva som er forventet innhold i de lokale læreplanene ved Granmoen skole: kompetansemål fra LK06, delmål, kjennetegn på måloppnåelse, konkretisering og grunnleggende ferdigheter. Malen for halvårs-/årsplaner har flere detaljer: periode, kompetansemål med delmål/læringsmål, tema/emne/kapittel, organisering, læreverk med nettressurser og utstyr, grunnleggende ferdigheter og vurdering. Både i samfunnsfag og i kroppsøving på 5.-7.trinn, foreligger planer for skoleåret 2014-2015 som tar utgangspunkt i skolens maler.

De lokale læreplanene i matematikk er interkommunale planer for 5.-7.trinn og 8.-10. trinn. Matematikkplanene inneholder kompetansemål etter 7.trinn og etter 10.trinn, de ivaretar de grunnleggende ferdighetene i faget, har med prinsippene for vurdering og beskriver forskjellene på underveis- og sluttvurdering. De sier også noe om kjennetegn på grad av måloppnåelse.

I dokumentet *God praksis – i kollegiet og i undervisningen (God praksis)* går det fram at profesjonell undervisning krever planer som sikrer kompetansemål. Videre står det at lærer starter timen med gjennomgang av dagen, mål, organisering av timen og forventninger. Dokumentet beskriver at mål for timen skal settes opp og at timen skal avsluttes med hva som er lært. På ungdomstrinnet er fokus å ha tilpasset oppgaver og lekser til alle elever. Videre står det at god læringsledelse kjennetegnes ved felles struktur på gjennomføring av timen. Grunnlaget for vurdering, og hva som er vektlagt i vurdering av elevens kompetanse beskrives også i nevnte dokument.

Vefsn kommune har utarbeidet dokumentet *Hjelpetiltak i barnehage og skole*, som er en kommunal prosedyre for samhandling mellom barnehage/skole og ulike hjelpeinstanser. Her finnes blant annet rutiner og saksgang ved spesialundervisning i skolen. Enkeltvedtak fattes av rektor på bakgrunn av den sakkyndige vurderingen fra PPT.

Skolen er organisert i team. Skoleledelsen gjennomgår hver høst ressursene til den enkelte klasse på teamene der også sammenhengen mellom ressursene og elever med enkeltvedtak blir tatt opp. Skolen har månedlige PPT-dager der elevens ekstra behov er

tema, og der råd og tips til undervisningen tas opp. Skolen har satt av ressurs til egen spesialpedagogisk veileder, som følger opp det spesialpedagogiske arbeidet. Veileder har også undervisning ved skolen. Det er spesialpedagogisk veileder som setter frister for når årets IOP-er skal være ferdig, som kontrollerer og melder tilbake til lærer om IOP eller årsrapport er mangelfull/ikke er bra nok, og som setter frister og følger opp årsrapport for IOP.

Skolen har lagt fram eksempel på enkeltvedtak om spesialundervisning med tilhørende IOP og årsrapport for en elev med store avvik fra LK06. Enkeltvedtaket beskriver at vedtaket er i tråd med den sakkyndige vurderingen. Både enkeltvedtak, IOP og årsrapport er skrevet i en kommunalt utarbeidet mal. Det bekreftes at denne dokumentasjonen er representativ for skolens praksis på området.

Intervjuer avdekker at ansvarskjeden i skolen er kjent med skolens organisering av arbeidet med spesialundervisning, men det vises ikke til den skriftlige rutinen som foreligger i det kommunale dokumentet *Hjelpetiltak i barnehage og skole* som overbygging for skolens praksis.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Tilsynet viser at Granmoen skole har begynt på det lokale læreplanarbeidet i fag, - den vet hva den skal, men synliggjør ikke hvordan den skal komme dit. Dermed er man kommet ulikt i arbeidet med hvert enkelt fag.

Av skolens aktivitetsplan kan vi finne oppstart med planarbeid og videre arbeid med fagplaner for høsten 2014. I skolens møteplan for utviklingsarbeid nevnes det at de har en god plan for arbeidet. I det stedlige tilsynet ble ikke denne planen forelagt Fylkesmannen, og det kom heller ikke entydig fram hvilke fag det skal arbeides med innværende skoleår. Det ble imidlertid stadfestet at faggrupper var etablert.

Granmoen skole har nå lagt fram *Framdriftsplan for arbeidet med lokale læreplaner etter tilsyn høst 14* som gir en oversikt over hvordan skolen vil fullføre arbeidet med de lokale læreplanene i alle fag på alle trinn. *Fylkesmannen bemerker til denne planen at også fremmedspråk på ungdomstrinnet skal omfattes av arbeidet.*

Oversikten over *Granmoens plansystem* angir et system for arbeidet, og den skal koples mot skolens maler for lokale læreplaner. *Rutine for arbeid med halvårsplaner/ årsplaner* beskriver blant annet hvordan skolen skal sikre hvordan kompetansemålene i LK06 skal ivaretas mens arbeidet med å ferdigstille de lokale læreplanene foregår.

Forankringen av det lokale læreplanarbeidet i kollegiet synes å være der, og det gis uttrykk for at kompetansemålene i LK06 ligger til grunn for det daglige virke. Den interkommunale læreplanen i matematikk fra 2007 trekkes fram som et godt eksempel, og den ligger til grunn for arbeidet i faget ved skolen. Oppdatering av denne planen etter revidering av LK06 – matematikk i 2013, framgår også av framdriftsplanen.

Fylkesmannen ser nå en sammenheng og systematikk i arbeidet med de lokale læreplanene ved Granmoen skole som godtgjør at arbeidet med å få ferdigstilt de lokale læreplanene blir ivaretatt, og at alle kompetansemålene blir ivaretatt underveis i prosessen.

Praksis ved skolen synes å være at lærerne knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i LK06. Denne praksisen skal være sikret gjennom forankringa i personalet samt

ved rektors tilrettelegginger av arbeidet med maler, inndeling i faggrupper og rydding av tid til arbeidet. Når det gjelder elever med egne mål i IOP med avvik fra LK06, er disse målene i liten grad beskrevet.

Tilsynet avdekker ulik praksis på om og hvordan man formidler kompetansemål til elevene; det skjer i hovedsak muntlig ved oppstart av nytt tema. Mange viser til at de nye lærebøkene inneholder kompetansemål og delmål. Av arbeids- og ukeplaner finner Fylkesmannen alt fra målformuleringer fra læreplan og konkrete delmål til gjøremål som beskriver hva man skal gjøre eller lære, i motsetning til hva eleven skal kunne.

Når det gjelder elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av kompetanse og hva som er grunnlaget for vurdering, blir punktene fra *God praksis i kollegiet – i kollegiet og i undervisningen (God praksis)* trukket fram av enkelte. Det synes imidlertid ikke å være en felles forståelse av at det er i dette dokumentet vurderingsarbeidet ved skolen er forankret. Praksis ved skolen viser også her variasjon i hvordan dette blir ivaretatt av lærerne. Følgelig sikrer ikke skolen elevens rett til å kjenne til mål for opplæring, hva som blir vektlagt i vurdering av kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Selv om ikke alle involverte i tilsynet kjenner til og viser til *Hjelpetiltak i barnehage og skole* hvor rutine og saksgang for spesialundervisning er beskrevet, melder skolens ledelse at praksis er i tråd med denne rutinen. Lærerne støtter seg i stor grad til skolens spesialpedagogiske veileder, og skriver IOP-er og rapporter etter de oppsatte frister. Spesialpedagogisk veileder melder til rektor dersom noen ikke har gjort ferdig arbeidet innen fristene. Det sannsynliggjøres dermed i tilsynet at alle elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får utarbeidet IOP.

Eksemplet på enkeltvedtak om spesialundervisning med tilhørende IOP viser samsvar mellom skolens enkeltvedtak og tilhørende IOP. Fylkesmannen oppfatter likevel at det er svakheter ved enkeltvedtaket; det er vanskelig å se om timetall fra enkeltvedtaket er i samsvar med timetall i IOP siden de oppgis både i årstimer og i uketimer. Det går heller ikke fram av enkeltvedtaket om årstimetallet er ment å være 60 minutter eller i 45 minutter. Enkeltvedtaket beskriver i mindre grad elevens opplæringsmål, mens det har større fokus på organisering og fordeling av timer på fag, og fordeling mellom pedagog og assistent. Dette vil imidlertid ikke utløse et pålegg, da det på kommunalt nivå vil foregå et justeringsarbeid på området etter tilsynet i kommunen.

Fylkesmannen bemerker at det skal utarbeides en årlig rapport på opplæringa som gis i tråd med IOP, etter lovendring den 01.08.13, jf. opplæringsloven § 5-5 andre ledd. Likevel er det ikke lovstridig å gi halvårlig, skriftlig rapport så lenge man også utarbeider en årsrapport som tilfredsstiller lovens krav. Vi minner om at eleven uansett skal ha halvårsvurdering i fag.

Skolen har vist at det i IOP for elev med store avvik fra LK06 går fram følgende punkter: elevens behov, langsiktige mål på ulike nivå, organisering av fag og emner, samt plan for fag/emner/utviklingsområder. Av eksemplet på IOP og årsrapport går det fram at man søker å knytte elev til klassens opplegg og deler av planer der det er mulig.

Rutine for arbeid med halvårsplaner/årsplaner beskriver i punkt 5 hvordan skolen skal sikre at det er sammenheng mellom målene i IOP og klassens planer.

Den nye rutinen er vedtatt av skolens plangruppe den 25.11.14. Fylkesmannen bemerker at den må gjøres kjent for og bli tatt i bruk av hele kollegiet for å regnes som implementert.

Fylkesmannen bemerker videre at den kommunale malen for IOP som skolen bruker, ikke er tilfredsstillende for elever med store avvik fra LK06. Blant annet bør det gjennom kolonnen for timetall og avvik komme tydelig fram hvilke behov eleven har, og hvilket tilbud eleven får. For elever med store avvik blir ikke målene tydelige nok beskrevet.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i faget.

Rektor sikrer ikke at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne mål for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurdering av kompetanse og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Rektor sikrer ikke at opplæringen samlet dekker alle individuelle opplæringsmål i IOP.

Granmoen skole utarbeider IOP for alle elever med enkeltvedtak etter sakkyndig vurdering om spesialundervisning. Det er samsvar mellom enkeltvedtak og IOP, og for elever som har avvik fra LK06, blir det satt individuelle mål for eleven.

Skolen har ikke en implementert rutine for å sikre at tilbudet om spesialundervisning sees i sammenheng med den ordinære opplæringens planer.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2.

Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskrifta § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Skolen må ha en implementert rutine for halvårsvurdering og årsrapportering ved spesialundervisning i alle fag hvor det gis informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen og gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Det er ikke satt krav til hvilken form vurderingen skal ha. Vurderingen kan derfor både være skriftlig og muntlig. Fra og med 8. årstrinn og i videregående opplæring skal elevene få vurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet.

Fra 8. årstrinn og i videregående skole skal elevene i tillegg ha halvårsvurdering med karakter midt i opplæringsperioden, og på slutten av året dersom faget ikke blir avsluttet.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for at halvårsvurderinger og årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskrifta.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

I tillegg til egenvurderingsskjema, understøttende dokumentasjon og intervjuer, har Fylkesmannen bedt skolen gjennomføre en digital spørreundersøkelse for elever i forbindelse med dette tema. Denne inngår i dokumentasjonsgrunnlaget.

Skolen dokumenterer ulike måter å formidle læreplanmål i undervisningen til elevene. Enkelte skriver målene på klassens arbeidsplan. Andre formidler målene bare muntlig, mens andre igjen viser til at målene er tatt med i de nye lærebøkene som skolen bruker. I tillegg kan mål for timen skrives opp på tavla, særlig når nytt emne eller tema introduseres.

I *God praksis* finnes forventninger til lærerne ved skolen om bruk av kompetansemål. Gjennomgang av mål, mål for økten og kjennetegn for hvordan lærerne skal vurdere elevene finner vi igjen som egne punkter her. I den interkommunale planen i matematikk blir det poengtert at elever lærer best når de vet hva de skal lære og hva som er forventet av dem. Utskrifter fra Elevundersøkelsen viser at ikke alle elever nås med tanke på hvordan kompetansemål formuleres og kommuniseres til dem, og skolen påpeker dette resultatet i tilsynet.

Elever får tilbakemeldinger på daglig arbeid i timene, samt på leksearbeid. Da formidles også veien videre. Enkelte viser til muntlige og skriftlige kriterier som blir gitt ut til elevene, og som skal gjøre eleven i stand til å forstå hva læreren legger vekt på i vurderingen i faget.

I tilsynet redegjøres det for at fokus på hva som kan gjøres for å bli bedre, ofte kommer i etterkant av prøver. Dette gjennom skriftlige notater på It's Learning, direkte på prøven eller i muntlig samtale med eleven. Dokumentasjonen *Kjennetegn på måloppnåelse (for sentralt gitt eksamen i matematikk)* er lagt ved egenvurderingsskjemaet fra faglærerne, men det er ikke redegjort for når og hvordan det er brukt. Skolen har lagt fram eksempel på egenvurdering i matematikk der eleven får gjøre vurdering av egne ferdigheter i et matematisk emne. Når det gjelder elevens rett til egenvurdering viser tilsynet at det er variasjon i praksis, og at det blir ansett som mest hensiktsmessig for ungdomstrinnet.

Skriftlig dokumentasjon på elevens kompetanse og framovermelding skjer gjennom faste elevsamtaler og vurderingssamtaler midt i semesteret hver høst og vår. Faglærere skriver i forkant av møtene om elevens faglige ståsted og hvordan han/hun bør arbeide videre. Dette føres på It's Learning. Kontaktlærer avholder deretter møte med den enkelte elev og de foresatte. Begge parter skal være forberedt til møtene ved at egenvurderingsskjema eller forberedelsesark benyttes. Tema på møtene er både faglig og sosial utvikling. Disse vurderingsmøtene og notatene på læringsportalen blir referert til som underveisvurdering og skolens halvårsvurdering i fag.

Skolen har dokumentert *Rutiner i forbindelse med underveisvurdering og halvårsvurdering* for alle trinn. Denne oversikten viser når på året ulike deler av vurderingsarbeidet skal gjøres for ungdomstrinnet, mellomtrinnet og småskolen.

Det er redegjort for at skolen har en rutine å skrive årsrapport for alle IOP-er, og at arbeidet blir fulgt opp av spesialpedagogisk veileder.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen har i dokumentet *God praksis* nedfelt mange punkter som angår formidling av kompetansemål, vektlegging av hva som vurderes og vurdering eller tilbakemelding til eleven. Dette dokumentet blir imidlertid i liten grad trukket fram som en felles rutine for skolen.

Tilsynet avdekker ulik praksis ved skolen når det gjelder hvorvidt og hvordan mål presenteres for elevene. Å følge opp hvordan elevene forstår målet, blir også praktisert ulikt. Det går fram i tilsynet at målformuleringer oftest blir brukt der LK06 ligger til grunn for undervisningen, mens målene ikke blir formidlet tilstrekkelig til de elever som har egne mål i IOP, og som avviker fra LK06. Dette understøttes av tilsynsdokumentasjonen.

Elevene har krav på å vite hva lærerne legger vekt på i vurderingen av elevens kompetanse. Dermed vil det være viktig for elevene å kjenne til hva som blir vurdert og

kriterier for måloppnåelse i god tid før selve vurderingen skjer. Granmoen skole har ingen implementert rutine for å veilede eleven på hva som vektlegges i vurderingen. Kriterier for måloppnåelse er lite brukt totalt sett, men kommer fram på ungdomstrinnet hvor det er lagt fram eksempler på vurderingskriterier i ett fag.

I det daglige arbeidet i timer og i tilknytning til lekser gis det fortløpende muntlige tilbakemeldinger på hva elevene mestrer i faget. Veiledning om hvordan eleven kan øke sin kompetanse foregår i hovedsak i etterkant av prøver og innleveringer. Dette gjøres skriftlig i kommentarer på prøver og i kommentarer lagt på læringsportalen It's Learning. Der skrives det om faglig ståsted med framovermelding til vurderingssamtalene høst/vår.

Gjennom tilsynet kommer det fram at skolen i liten grad involverer elevene selv i vurdering av egen kompetanse, eget arbeid og egen faglig utvikling. Egenvurdering for elever blir dermed bare praktisert av enkeltlærere i enkeltfag.

Det framgår av tilsynet at vurderingssamtalen høst og vår regnes som halvårsvurdering i fag, selv om ikke alle fag nødvendigvis blir vurdert der og da. Det er ingen implementert rutine ved skolen for å gi elevene halvårsvurdering i fag slik forskrift til opplæringsloven § 3-13 beskriver. Dette gjelder spesielt på ungdomstrinnet der halvårsvurdering uten karakter skal etterfølges av vurdering med karakter.

Når grunnlaget eller begrunnelsen for halvårsvurdering med karakter er basert på det lærerne legger inn i løpet av semesteret på It's Learning, vil den lett være gjenstand for en summativ vurdering, og vil i så tilfelle ikke gjenspeile den kompetansen som er oppnådd halvveis i opplæringsåret.

Fylkesmannen finner rutinebeskrivelsen for underveisvurdering og halvårsvurdering i fag på ungdomstrinnet utydelig når det gjelder innholdet og rekkefølgen i halvårsvurderingen: at vurderingen av oppnådd kompetanse med framovermelding, - skriftlig eller muntlig, skal komme før vurderingen med karakter.

På bakgrunn av en dokumentert årsrapport for elev med IOP, registrerer Fylkesmannen at elevens faglige ståsted i hovedsak blir vurdert, men at det i liten grad går fram av rapporten hvordan eleven kan øke sin kompetanse i de fagene som evalueres der.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Granmoen skole har ingen implementert rutine for at de veileder elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 opplæringen er knyttet til. Dette gjelder også for elever med egne mål i IOP.

Skolen har ikke en rutine for at lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i fag.

Granmoen skole gir elevene tilbakemelding på hva de mestrer i fagene og at de veileder elevene på hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Skolen har ingen implementert rutine for å trekke elevene med i vurderingen av eget arbeid.

Halvårsvurdering i fag er ikke i tråd med forskrift til opplæringsloven § 3-13 når det gjelder elever på ungdomstrinnet.

Det skrives årlig rapport for elever med IOP, men skolen ivaretar ikke elevens rett til å få informasjon om hvordan eleven kan øke sin kompetanse.

5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en implementert rutine som sikrer at lærerne systematisk vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte for systematisk å vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolens rutine må for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, sikre at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø tilknyttet den enkelte elev blir vurdert, og skolen må vurdere og eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være skriftliggjort og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere og melde behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Lærerne ved Granmoen skole er organisert i team som har faste møter. Der kan enkeltelevers situasjon drøftes fortløpende. Dersom bekymringer rundt en elev oppstår, vurderes arbeidsmåter og læringsmiljøet rundt eleven, og man prøver å tilpasse opplæringen ved å sette i verk endringer eller tiltak.

Ved videre bekymringer etter utprøvde tiltak eller ved alvorligere bekymringer, rådfører lærerne seg med spesialpedagogisk veileder som da bringer saken videre til rektor og skolens tverrfaglige ressursteam (R-team). PPT kan da bli koblet inn for utredning.

Den enkelte elevs utfordringer blir drøftet i elevsamtaler to ganger årlig. I tillegg drøftes elevens situasjon på vurderingsmøtet/ i utviklingssamtalen hver høst og vår sammen med elevens foresatte.

Praksis ved skolen er at lærere ofte melder behov til spesialpedagogisk veileder eller til rektor som så drøfter elevens situasjon i skolens R-team. I tillegg er det faste dager hvor PPT er på skolen, hvor man kan søke råd og hjelp i forbindelse med bekymringer vedrørende enkeltelever.

I dokumentet *God praksis* finnes forventninger til lærerne med kjennetegn på hvordan arbeidet med tilpasset opplæring og spesialundervisning skal foregå.

Skoleledelsen viser til *Hjelpetiltak i barnehage og skole* hvor en del rutiner er nedfelt. For øvrig vises det til at tester, observasjoner, kartleggingsprøver og nasjonale prøver vil avdekke et behov for tilpasninger eller særskilt oppfølging.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannens vurdering er at lærerne ved skolen har en praksis som gjenspeiler rutinen for spesialundervisning uten at de har et bevisst forhold og kopling til felles rutinebeskrivelser i dokumentet *Hjelpetiltak i barnehage og skole*, i heftet *God praksis* eller i forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Med organiseringen av skolen i team, og med spesialpedagogisk veileder som bindeledd mellom teamene og rektor, finner Fylkesmannen det sannsynlig at skolen har en implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og som sikrer at lærerne melder disse behovene til rektor via spesialpedagogisk veileder.

Fylkesmannen bemerker likevel at det i lovens krav ligger at rutinen må være skriftlig, den må være kjent og i bruk blant personalet. De aktuelle rutiner for spesialundervisning må gjennomgås jevnlig slik at alle i skolen vet hvor rutinene er forankret.

Forventningene til lærerne i dokumentet *God praksis* viser i liten grad til innholdet i opplæringsloven § 1-3, vedrørende læreres plikt til systematisk å vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringa. Tilsynet avdekker likevel en praksis for å drøfte og følge opp elever de er bekymret for, men terskelen for å melde ifra er ulik. Lærere vurderer elevens læringsutbytte, og skolen setter i verk tiltak med tilpasninger i tilknytning til arbeidsmåter og læringsmiljø. Det blir ikke vurdert om elevens manglende utbytte skyldes skolens/lærerens vurderingspraksis. Videre melder lærer direkte til spesialpedagogisk veileder dersom de mener elever bør utredes av PPT.

Skolen kan ikke dokumentere en skriftlig implementert rutine for at lærerne systematisk vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen – se over

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Granmoen skole har ikke en skriftlig implementert rutine for systematisk å vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen hvor det også gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, læringsmiljø og vurderingspraksis.

Skolen har en implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og som sikrer at lærerne melder disse behovene til rektor via spesialpedagogisk veileder.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må rutinen sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Kommunen har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med enkeltvedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Vefsn kommune har egen mottaksskole som ligger i Mosjøen. Kommunen har også en egen veileder i migrasjonspedagogikk som er tilsatt for å ivareta de minoritetsspråklige elevens rettigheter.

Skoleledelsen viser igjen til det kommunale dokumentet *Hjelpetiltak i barnehage og skole*. Fylkesmannen finner der at punkt 1.4 med sine elleve underpunkter, beskriver kommunens rutiner vedrørende minoritetsspråklige barn/elever. Denne rutinen vises det ikke til i skolens egenvurderinger eller i intervjuer i tilsynet.

Det redegjøres for at skolen har hatt elever som har minoritetsspråklig bakgrunn, men sjelden noen som ikke først har vært innom kommunens mottaksskole. Dermed kommer elevene til skolen etter at de har lært tilstrekkelig norsk til å delta i ordinær undervisning. I slike situasjoner støtter lærerne seg til skolens spesialpedagogiske veileder som kjenner til hva som skal gjøres.

Fylkesmannen har fått lagt fram et eksempel på kartlegging av elevens ferdigheter i norsk. En eventuell kartlegging gjøres i samarbeid med elevens kontaktlærer og skolens spesialpedagogiske veileder.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen har hatt minoritetsspråklige elever, men har ikke dokumentert at det er gjort vedtak for disse elever angående særskilt språkopplæring.

Tilsynet viser at skolen ikke har implementerte rutiner for hva de skal gjøre dersom minoritetsspråklige elever kommer til skolen når det gjelder

- kartlegging av elevens ferdigheter i norsk
- vurdering elevens eventuelle behov for morsmålsopplæring/ tospråklig fagopplæring
- kartlegging av særskilt språkopplæring underveis i opplæringen

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Granmoen skole har ikke implementerte rutiner for å vurdere elevens rett til særskilt språkopplæring. Dette gjelder både kartlegging av behov for særskilt språkopplæring, for morsmålsopplæring og for tospråklig fagopplæring, og for kartlegging av videre behov for særskilt språkopplæring underveis i opplæringen.

7. Frist for retting av lovbrudd

Fylkesmannen har i kapitlene 4 til og med 6 konstatert lovbrudd. I denne rapporten gis Vefsn kommune frist til å rette lovbrudd, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 30.04.15. Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at de ulovlige forhold er rettet og en redegjørelse for hvordan lovbruddene er rettet.

Dersom lovbrudd ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Vefsn kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Granmoen skole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2.

Vefsn kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.
 - b. Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle individuelle opplæringsmål i IOP.
2. Vefsn kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Granmoen skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Vefsn kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en implementert rutine for å sikre at tilbudet om spesialundervisning sees i sammenheng med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

3. Vefsn kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Granmoen skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Vefsn kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 / mål i IOP som opplæringen er knyttet til.
- b. Lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.
- c. Lærerne sørger for å involvere elevene i eget læringsarbeid.
- d. Skolen har en implementert rutine for halvårsvurdering og årsrapportering ved spesialundervisning hvor det
 - gis informasjon om elevens kompetanse i fagene.
 - gis veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

4. Vefsn kommune må sørge for at Granmoen skole sikrer at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. opplæringsloven §§ 1-3, 5-1, 5-4 og 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Vefsn kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en implementert rutine for å sikre at lærerne systematisk vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- b. Rutinen (for systematisk vurdering om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen) sikrer at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, læringsmiljø og vurderingspraksis.
- c. De ansatte blir gjort tilstrekkelig kjent med rutinen for spesialundervisning: med innhold og hvor den er beskrevet.

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

5. Vefsn kommune må sørge for at Granmoen skole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Vefsn kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

- b. Skolen har rutiner som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring.
- c. Elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen.

8. Kommunens frist til å rette

Som nevnt i kapittel 7 ovenfor er kommunen gitt frist for å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er **30.04.15**.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Gunn Elisabeth Johannessen
(tilsynsleder)

Anita Kristiansen
(rådgiver)

Malin Bruun
(rådgiver, jurist)

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Oversikt over Granmoen skoles svar til Fylkesmannen med redegjørelse for dokumentasjonens inndeling i fire mapper.
- Egenvurderingsskjema for skolens ledelse
 - Vedlegg/understøttende dokumentasjon til skoleledelsens svar:
 - Heftet «God praksis – i kollegiet og i undervisningen» (Prosjekt ved Granmoen skole 2013)
 - Mal for lokale fagplaner
 - Mal for halvårsplaner/årsplaner. Forklaringsversjon
 - Diskusjonsopplegg om nasjonale prøver
 - Elevundersøkelsen 2013 – Granmoen skole
 - Rutiner i forbindelse med undervisningsvurdering og halvårsvurdering
 - Hjelpetiltak i barnehage og skole (Vefsn kommune 2010)
 - Eksempel på enkeltvedtak, individuell opplæringsplan og årsrapport for elev med avvik fra læreplan (LK06)
- Egenvurderingsskjema for lærergruppen matematikk ungdomstrinn (MU)
 - Vedlegg/understøttende dokumentasjon til lærergruppen MUs svar:
 - Matematikkplan for 8.-10.trinn (Grane, Vefsn og Hattfjelldal kommuner)
 - Eksempel på *egenvurderingsskjema* for elever i emnet geometri
 - Eksempel på *arbeidsplan* for 9.trinn
 - Kjennetegn på måloppnåelse (sentralt gitt eksamen i matematikk)
 - Eksempler *tilbakemelding til elever* (legges på *It`s Learning*)
 - Oppsummering av vurderingssamtale (kommentar og mål for videre utvikling)
 - Eksempel på dokumentasjon (notat) fra *elevsamtale*
 - Eksempel på søknad om spesialpedagogisk tilleggsressurs og IOP for elev for skoleåret 2014/15
- Egenvurderingsskjema for lærergruppen matematikk mellomtrinn (MM)
 - Vedlegg/understøttende dokumentasjon til lærergruppen MMs svar:
 - Matematikkplan for 5.-7.trinn (Grane, Vefsn og Hattfjelldal kommuner)
- Egenvurderingsskjema for lærergruppen samfunnsfag mellomtrinn (MS)
 - Vedlegg/understøttende dokumentasjon til lærergruppen MSs svar:
 - Årsplan samfunnsfag, 5.trinn
 - Årsplan samfunnsfag, 6.trinn
 - Felles vedlegg/understøttende dokumentasjon til lærergruppen MM/MS:
 - Eksempel på arbeidsplan 5.klasse (skoleåret 2013/14)
 - Quiz om det gamle Hellas
 - Mal for vurderingssamtale 6.trinn, vår 2014
 - Maler i forbindelse med utviklingssamtalen:
 - Intervju før utviklingssamtalen
 - Forberedelse (for elever) til utviklingssamtalen
 - Skjema for foresatte
 - Eksempel på *vurderingssamtale* vår 2014 (notat fra møtet)
 - Eksempel på *Evaluerings* vår, 5.trinn

- Egenvurderingsskjema for lærergruppen kroppsøving mellomtrinn (MK)
 - Vedlegg/understøttende dokumentasjon til lærergruppen MKs svar:
 - Kroppsøvingsplan for 5.trinn (høst 2013)
 - Kroppsøvingsplan 7B uke 37-50
- Digital gjennomført spørreundersøkelse for elever
- Utfyllende dokumentasjon mottatt i det stedlige tilsynet den 24.09.14:
 - Møteplan utviklingsarbeid Granmoen høst 2014
 - Aktivitetsplan for Granmoen skole
 - Halvårs-/Årsplaner gjeldende fra høsten 2014 i kroppsøving 6.trinn (med aktivitetsplan) og 8.trinn, samt oppstartet årsplan i naturfag 7.trinn.
 - Eksempler på arbeidsplaner, toukers- og ukeplaner, fra høst 2014 for 5.trinn, 6.trinn (6a og 6b), 7.trinn og 8.trinn
- Foreløpig tilsynsrapport
- Svar fra Granmoen skole på foreløpig tilsynsrapport, datert 26.11.14 med 3 vedlegg:
 - Vedlegg 1: Framdriftsplan for arbeidet med lokale læreplaner etter tilsyn høst 14.
 - Vedlegg 2: Plansystem for Granmoen
 - Vedlegg 3: Rutine for arbeid med halvårsplaner/årsplaner, datert 25.11.14

Det ble gjennomført stedlig tilsyn den 24.09.14.

Det ble i det stedlige tilsynet ved Granmoen skole avholdt intervjuer med:

- Torbjørn Os, rektor
- Kenneth Nordli, faglærer matematikk 8.-10.trinn
- Marit Bjørnå Svendsen, faglærer matematikk 5.-7.trinn
- Helge Lien, faglærer kroppsøving 5.-7.trinn
- Hanne Aune, faglærer samfunnsfag 5.-7.trinn
- Jostein Drevvatne, inspektør